

UNUTULMA HAKKININ ORTAYA ÇIKIŞ SERÜVENİ VE KAPSAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

An Evaluation of the Emerging Process and the Scope of the Right to be Forgotten

Abdurrahim ÇINAR *

Özet

İnternet kullanımının ve internetin bireylerin yaşantısına etkilerinin önemli ölçüde arttığı günümüzde kişisel verilerin korunması, üzerinde durulması gereken önemli bir husus haline gelmiştir. Veri dolaşımının çok hızlı ve kolay şekilde yapılabilir olması, kişisel verilerin korunmasını ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmemesi açısından birçok tehlikeyi de beraberinde getirmektedir. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Google İspanya kararıyla hukuki zemin kazanan, kişinin kendisine ait internette yer alan kişisel verilerinin ortadan kaldırılabilmesini talep edebilme hakkı olarak ifade edilen ve kişisel verilerin korunması bakımından önemli bir yer tutan unutulma hakkı, bireylerin kendi kişisel verileri üzerindeki hakimiyetlerini artırmalarını amaçlayan bir güvence neteliğindedir. Çalışmamızda unutulma hakkının hukuki zemin kazanması süreci ele alınıp, bu hakkın kapsamına yönelik değerlendirmelerde bulunmaya çalışılmıştır. Ayrıca unutulma hakkı, kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği hakları bağlamında değerlendirilmiş ve unutulma hakkının bir temel hak ve özgürlük olarak ifade edilip edilemeyeceği, bu hakkın kişisel verilerin korunması bakımından yeterliliği, internet dışındaki ortamlarda uygulanabilirliği tartışılmış, Türk hukukunun unutulma hakkına yönelik tutumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel verilerin korunması, internet, unutulma hakkı, özel hayat, özel hayatın gizliliği

Abstract

Today, the use of the internet and its effects on the lives of individuals has increased significantly, the protection of personal data is an important issue that should be emphasized. The fact that data circulation can be done very quickly and easily brings the risk of violating the protection of individuals' personal data and many fundamental rights and freedoms. The right to be forgotten, which is expressed as the right to request the removal of personal data belonging to the person on the internet, has gained a legal basis with the decision of the European Court of Justice in Google Spain case. The right to be forgotten has an important place in the context of the protection of personal data and it constitutes a guarantee for individuals in the field of personal data protection. In our study, the process of gaining a legal basis for the right to be forgotten

Bu makale Etik Kurul İznine tabi değildir.

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, abdurrahimcinar@hacettepe.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-1538-4997>

has been discussed and evaluations have been made regarding the scope of this right. In addition, the right to be forgotten has been evaluated in the context of the protection of personal data and the right to privacy. Also, whether the right to be forgotten can be expressed as a fundamental right and freedom, the adequacy of the right to be forgotten in the protection of personal data, applicability of the right to be forgotten in non-internet environments, and the attitude of Turkish law towards the right to be forgotten has been examined.

Keywords: The right to be forgotten, protection of personal data, internet, private life, privacy of the private life

GİRİŞ

İnsan, doğası gereği sosyal bir varlık olup tarih boyunca kendi cinsiyle etkileşim içinde bulunma, sosyalleşme ihtiyacı hissetmiş, topluluklar halinde yaşamıştır. İnsanoğlu geçmişten günümüze kadar dumandan telgrafa, postadan cep telefonu ve internete kadar birçok farklı yolla iletişim kurmuş ise de özellikle son yıllarda haberleşme ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, sosyal alan ve sosyalleşme kavramlarının çehresini değiştirmiş, bu kavramlara yeni bir boyut kazandırmıştır. İnternetin yaygınlaşması ve herkesin kolayca ulaşabileceği bir hale gelmesi sosyalleşmeyi, bireylerin birbiriyle etkileşimini önemli ölçüde kolaylaştırmış, ayrıca bilgiye erişim daha önce hiç olmadığı kadar hızlı ve kolay bir hal almıştır.

İnternet ve haberleşme teknolojilerindeki bu gelişmelerin bireylerin günlük yaşantısına etkisi yadsınamayacak ölçüde büyük ve olumlu olmakla beraber zararlarının da olmadığını söylemek mümkün değildir. Veri dolaşımı, saklanabilmesi ve paylaşımının saniyeler içerisinde yapılabildiği günümüzde, kişisel verilerin kullanımı ve bireyin kendi kişisel verileri üzerinde hakimiyetinin azalması önemli bir soruna işaret etmektedir. İnternette paylaşımında bulunan, kişisel verilerini internet ortamına aktaran kişiler talep etse dahi bu veriler tam anlamıyla ortadan kaldırılamamakta yahut kaldırılana dek birçok farklı kişi ve kuruluşun eline geçebilmekte ve depolanabilmektedir. Bu durum sonucunda, kişinin kendisine ait olan verileri internet hafızasında saklanabilmekte, veri sahibinin haberi olmadan birçok yerde kullanılabilir hale gelmektedir. Nihayetinde kişilerin, başta özel hayatın gizliliği, itibar ve şerefi, maddi ve manevi varlıklarını serbest biçimde geliştirebilme hakları olmak üzere birçok farklı hakkı kolayca ihlal edilebilmektedir.

Söz konusu tehlikelerin giderilmesi amacıyla ulusal ve uluslararası boyutlarda kişisel verilerin korunmasını sağlamak, bu konuda etkin bir mücadele yürütmek amacıyla çözüm önerileri sunulmaktadır. Kişisel verilerin korunmasına uluslararası sözleşmelerde ve ulusal düzeyde birçok farklı hukuki metinde rastlamak mümkündür. Bu açıdan bir değerlendirme yapıldığında, kişisel verilerin korunmasının günümüz için önemli ve güncel bir konu başlığı olduğunu, bu konu üzerinde birçok farklı çalışmanın yapıldığını söyleyebiliriz.

Kişisel verilerin korunmasına yönelik çalışmalar arasında ileri sürülen konulardan biri de unutulma hakkıdır. Unutulma hakkının ortaya çıkmasında özel hayatın, mahremiyetin korunması ve veri işleme hızının doğurabileceği sorunlara karşı bireylerin tehdit altında bulunmaması düşüncelerinin önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebilmek mümkündür.¹ Kişinin kendisine ait internette yer alan kişisel verilerinin kaldırılmasını talep etme hakkı olarak nitelendirilebilen bu hak, kişisel verilerin korunmasında önemli bir yer tutmakla beraber hakkın tek başına yeterli olup olmayacağı, etkili bir şekilde uygulanabilmesinin mümkün olup olmadığı tartışmalıdır. Ancak şu da bir gerçektir ki, unutulma hakkı, bireyin kendi kişisel verileri üzerinde hakimiyet hissiyatını artırmaya yönelik bir hukuki çare, güvence olup bireye kendi kişisel verilerine yönelik olarak hesap sorabilme hakkı vermesi bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Unutulma hakkı sayesinde kişiler, kendilerine ait kişisel verilerin internette yahut çeşitli fiziki medya araçlarından kaldırılmasını talep edebilmektedirler. Bu durum da kişilere, kendi kişisel verileri üzerinde hâkim olma, kişisel verilerinin başkalarının elinde bulunup bulunmadığını ve kendilerinin izni olmadan kullanılıp kullanılmadığını denetleyebilme hakkı tanımakta ve kişisel verilerin korunmasına hizmet etmektedir.

Kişisel veri kavramı temel alınarak hazırlanan çalışmamızda, kişisel verilerin tanımlanması ve korunması üzerine tartışmalarda bulunulacak, kişisel verilerin korunması kapsamında unutulma hakkının ortaya çıkışı ve Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın C-131/12 sayılı Google İspanya kararı incelenecektir. Unutulma hakkının kapsamı, ifade, bilim ve sanat özgürlüğü, basın özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı ile ilişkisi ortaya konulacak, fiziksel ortamda bulunan kişisel veriler üzerinde unutulma hakkının uygulanıp uygulanamayacağı tartışılacaktır. Son bölümde ise hukukumuzun unutulma hakkına bakış açısı Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun çeşitli kararları çerçevesinde değerlendirilecek, unutulma hakkına yönelik atılabilecek adımlar bakımında şahsi fikirlerimize yer verilecektir.

I. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

A. Kişisel Veri Kavramı

Kişisel veri, gerçek kişilere dair her türlü bilgi olarak ifade edilebilir. Tanımdan hareketle, kişisel veri kavramının çok geniş bir çerçeveyi kapsadığı, görüntü, ses kaydı, pasaport numarası, parmak izi, özgeçmiş gibi çok sayıda ögenin kişisel verilerin kapsamına dahil olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Sayılabilecek birçok kişisel veri örneği bulunmakla beraber, teknolojinin hızla gelişmesi sonucunda bu sayının zamanla artabileceği de göz

¹ Canan Akyüz Bilge, Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku'ndaki Görünümü, 2019, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 10-55.

önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle kişisel verilerin, belli başlı örneklerle sınırlandırılmayacağı, kanun koyucu tarafından önceden öngörülerek sınırlayıcı bir şekilde düzenleme konusu yapılamayacağı söylenebilir. Bu durum kişisel veri kavramının sınırlarının geniş tutulmasına, yargı makamlarınca geniş yorumlanmasına yol açabilmekle beraber kanunilik ve belirlilik ilkelerine de aykırılık teşkil edebilir. Şahsi kanaatimiz, kişisel veri kavramının teknolojik gelişmelere ayak uydurabilecek şekilde geniş yorumlanması yönündedir.

Bireyin kendisine ait olan kişisel verilerle arasındaki ilişki ve kişisel verilerin hukuki niteliği üzerinde tartışmalar devam etmektedir. Bu konuda doktrinde birbirinden farklı görüşler mevcut olup bir görüş birliği bulunduğunu söyleyebilmek mümkün değildir. Kişisel verilere iktisadi ve sosyal yaklaşımların yanı sıra, bu verileri bağımsız bir hak olarak, kişilik hakkı ile ilgisi olan ancak daha kapsamlı bir hak olduğunu kabul eden görüşler de mevcuttur. İktisadi yaklaşımlar, kişisel verileri, ait oldukları bireyden bağımsız, ayrı bir değer olarak nitelendirip, bireyin bu veriler üzerinde mülkiyet veya fikri mülkiyet yolu ile hak sahibi olabileceğini ileri sürmektedirler.² Sosyal yaklaşımlar ise daha hümanist bir bakış açısıyla, kişisel verileri ait oldukları bireylerden bağımsız düşünmeyerek, kişisel verileri bireyin temel hakkı veya kişilik hakkı, kişiye ait bir değer olarak değerlendirmektedirler.³ Bağımsız hak görüşüne göre kişisel veriler kişilik hakkı kapsamındadır ve özel hayatın gizliliği ilkesi yanında onur, şeref, itibar gibi birçok kişisel değerle doğrudan ilişkilidir. Ayrıca bu görüşe göre kişisel veriler kendilerine has bir koruma rejimi gerektirdiğinden kendine özgü bir değer olarak nitelendirilmelidirler.⁴ Buradaki yaklaşımlar göz önünde bulundurulduğunda şahsi kanaatimiz, kişisel verilerin kişilik haklarından ayrı değerlendirilmesi mümkün gözükmemekle beraber sadece kişilik hakkı bağlamında yapılacak bir korumanın da kişisel verilerin korunmasında yeterli olmayacağı yönündedir. Bu bağlamda kişisel verilerin, kişilik hakkına bağlı ancak ondan daha kapsamlı ve bağımsız bir hak olarak görülmesi, bu verilerin etkili bir şekilde korunabilmeleri açısından daha uygun olacaktır. Kişisel verilerin kendine özgü bir hak olarak kabul edilmesi, sadece kişilik hakkının özel hayatın gizliliği ilkesine yansımaları olarak değerlendirilememesinin nedenleri arasında, kişisel verilerin kişilik hakkı bağlamında özel yaşantının bir görünümü olarak kabul edilmesinin, kişinin kendi alenileştirdiği verileri koruma kapsamı dışında bırakacak ve bu veriler kişinin özel alanından çıkacağı için söz konusu verileri koruyamayacak olması sayılabilir.⁵

² Sinan Sami Akkurt, “Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış” (2020) 2(1) Kişisel Verileri Koruma Dergisi 20, 24.

³ İbid 25.

⁴ İbid 27.

⁵ İbid 26.

B. Kişisel Verilerin Korunması

Günümüzde birçok tartışmaya konu olan, internetin yaygınlaşması ile önemli bir yer tutan ve üzerinde yapılan çalışmaların sayısının hızla arttığı kişisel verilerin korunması hususu, ulusal ve uluslararası birçok hukuki metinde kendisine yer bulmuştur. Uluslararası zeminde Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan “*Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme*”, “*Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*” ve “*95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Direktif*”; Avrupa Birliği bünyesinde hazırlanan “*Genel Veri Koruma Tüzüğü*” (GDPR); Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü bünyesinde hazırlanan “*Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri*” gibi birçok hukuki metinde, Türk Hukukunda ise 1982 Anayasası başta olmak üzere, Türk Ceza Kanunu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gibi farklı yasal düzenlemelerde kişisel verilerin korunmasına yönelik ifadelerle rastlamak mümkündür.

Kişisel verilerin korunması bakımından uluslararası metinler incelendiğinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 8.maddesi temel bir düzenleme olarak öne çıkmaktadır. Aile hayatına ve özel hayata saygıyı içeren, haberleşme ve konut dokunulmazlığı özgürlüklerini de özel hayat ve aile hayatının kapsamına dahil eden söz konusu düzenleme, genel nitelikte olup, kişilerin aile hayatlarına ve özel hayatlarına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğunu ve bu hakka ancak belli şartlar altında müdahale edilebileceğini ifade etmektedir. 8.maddede herhangi bir şekilde unutulma hakkı veya kişisel verilerin korunmasına yönelik bir ifade yer almasa da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), kişisel verilerin korunmasına ve unutulma hakkına yönelik olarak önüne gelen davalarda bu maddeye atıfta bulunarak karar vermiştir.⁶ Mahkeme, Mosley davasında başvurucunun cinsel yaşantısına yönelik görüntüleri, Lillo-Stenberg ve Saether davasında başvurucu çiftin düğün fotoğraflarını, von Hannover davasında başvurucu prensesin, paparazziler tarafından bilgisi dahilinde olmadan çekilen fotoğraflarını özel hayata saygı, unutulma hakkı ve 8.madde çerçevesinde değerlendirmeye almıştır. Buradan bir çıkarımda bulunmak gerekirse, AİHM’nin kişisel verileri ve unutulma hakkını özel hayatın, aile hayatının bir parçası olarak gördüğünü söyleyebilmenin mümkün olduğunu düşünüyoruz.

Türk hukukunda kişisel verilerin korunmasına yönelik yasal düzenlemeler ele alındığında, temel düzenlemenin 1982 Anayasasının 20/3. maddesi olduğu, söz konusu madde hükmünde bireyin kendi kişisel verileri üzerindeki haklarının

⁶ *M.L. and W.W. v. Germany, App no 60798/10 and 65599/10, (ECHR, 2018).* / *Von Hannover v. Germany, App no 59320/00, (ECHR, 2004).* / *Lillo-Stenberg and Saether v. Norway, App no 13258/09, (ECHR, 2014).* / *Mosley v. the United Kingdom, App no 48009/08, (ECHR, 2011).*

sıralandığı görülmektedir. Bu maddede kişilerin, kendi kişisel verileri hakkında bilgi sahibi olma, bu verilerin ne amaçla ve nerelerde kullanıldığını öğrenme ve yanlış olan verilerin düzeltilmesini isteme, bulunmasını istemedikleri verilerinin ise silinmesini talep etme hakkına sahip olduğu ifade edilmiş, söz konusu haklar özel hayatın gizliliği adı altında ve temel hak ve özgürlükler arasında düzenlenmiştir. Yirminci maddenin üçüncü fıkrasında ayrıca, kişisel verilere yönelik korumanın usul ve esaslarının başka bir kanunla düzenleneceği belirtilmiş, söz konusu düzenlemeye de 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununda yer verilmiştir. 6698 sayılı kanunun 11. maddesinin e bendinde, herkesin “7’nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme”⁷ hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir.

Hukukumuzda ayrıca, Türk Ceza Kanunu’nun “Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar” başlıklı dokuzuncu bölümünde, 135 ile 140. Maddeler arasında kişisel verilere yönelik belirli suçlar düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemelerde hukuka aykırı olarak kişisel verilerin kaydedilmesi, ele geçirilmesi, yayılması, kanunla belirlenen sürelerin geçmesine rağmen kişisel verilerin yok edilmemiş olması faaliyetleri suç olarak kabul edilmiştir. Ayrıca 134.maddede, kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa etmek özel hayatın gizliliğini ihlal suçu olarak belirtilmiştir. Söz konusu suçların düzenlendiği maddelerin bölümü ve içeriği göz önünde bulundurulduğunda kanun koyucunun kişisel verilerin özel hayatın bir parçası olduğuna yönelik Anayasal düzenlemeye hâkim olan görüşe bağlı kaldığı nı söyleyebilmek mümkündür.

Ayrıca 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu’na⁸ göre tutulan adli sicil ve arşiv kayıtlarının, kanunun 12.maddesinde belirtilen sürelerin geçmesi veya kanunda belirtilen koşulların oluşması sonucunda silinmesine yönelik düzenleme, bireyin geçmişinden sıyrılarak yaşantısına beyaz bir sayfa açabilmesini sağlamak amacını taşımaktadır.⁹

C. Özel Hayatın Gizliliği Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması

Özel hayat, bireyin kendisine has, gizli, toplumla, sosyal ortamıyla paylaşmadığı, başkalarının bakışlarından uzak olan hayatı, yaşantısı olarak tanımlanabilir. Kişi, kendi özel hayatında gözden uzak olmayı, kendi maddi ve manevi varlığını serbestçe geliştirebilmeyi, kendisinin istemediği durumları birileriyle paylaşmamayı tercih edebilir ve üçüncü kişilerin bu yaşantısına

⁷ 6698 sayılı kanun metni için bknz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 18.09.2021

⁸ 5352 Sayılı Adli Sicil Kanunu’nun metni için bknz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5352&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 20.09.2021

⁹ Gizem Öz Demetoglu, Türk ve Avrupa Birliği Veri Koruma Hukuku Bağlamında Blok Zincir Teknolojisinde Unutulma Hakkı, 2019, Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 63.

saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Sosyalleşmenin, sosyal alanın gözle görülebilen, kişinin sosyal alanındaki insan sayısı ile bir tutulabildiği eski dönemlere nazaran, internetin yaygınlaşması ve sosyal medya kullanımının takip edilmesi zor seviyelere çıkmasıyla beraber günümüzde, sosyal ağ, sosyal alan kavramları yeni bir boyuta ulaşmıştır. Artık bireyler, internette yüz yüze tanışmadıkları insanlarla iletişim kurabilmekte, fotoğraflarını, kendi özel yaşantılarını paylaşabilmektedirler. Bu durumun bir sonucu olarak günümüzde kişinin özel hayatı ile sosyal hayatı arasındaki çizginin geçmişe göre belirsizleştiği, bu iki alanın birbirine oldukça yaklaştığı söylenebilmektedir. Dolayısıyla günümüzde özel hayatın ve bu hayatın gizli olma niteliğinin ihlal edilebilmesi kolaylaşmış, bu hak saldırılara, müdahalelere karşı daha savunmasız hale gelmiştir.

Özel hayatın gizliliğinin korunabilmesi amacıyla, bir önceki başlıkta örnek verilen kararlarda da görüleceği üzere, AİHM, kişisel veriler ve unutulma hakkına yönelik olarak önüne gelen davalarda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin aile hayatına ve özel hayata saygıyı düzenleyen, unutulma hakkına yönelik herhangi bir ifade içermeyen 8.maddesine atıfta bulunarak karar vermiştir. Mahkeme, Mosley davasında başvurucunun cinsel hayatına ilişkin özel, mahrem nitelikteki görüntülerini özel hayatın bir parçası kabul etmiş, söz konusu görüntülerin yayımlanmasını özel hayata saygı hakkı çerçevesinde ele almıştır.¹⁰ AİHM, Lillo-Stenberg ve Saether davasında, rızaları olmadan haftalık bir dergide düğünlerine dair görüntüler paylaşılan başvurucu çiftin, düğünlerini halka açık bir ortamda yapmaları ve dergide paylaşılan yazı ve görüntülerin herhangi bir utanç verici, olumsuz nitelik taşımaması sebebiyle 8.madde çerçevesinde özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.¹¹ Von Hannover davasında ise mahkeme, başvurucu olan prensesin özel yaşantısına dair fotoğraflarının dergilerde yayımlanmasının özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğini ifade etmiş, başvurucu halka mal olmuş bir kişi olarak kabul edilebilmesine rağmen davaya konu olan fotoğraflarının paylaşılmasında halkın bir menfaatinin bulunmadığını belirtmiştir.¹² Von Hannover davası, özel hayatın gizliliği ve unutulma hakkının bilgi edinme hakkıyla karşı karşıya gelmesinin, bu hakların birbirlerine zıt menfaatler içermesinin önemli bir örneğidir. Burada incelenen örneklerin çoğaltılabilmesi mümkündür, bununla beraber kararlardan da anlaşılacağı üzere AİHM'nin kişisel verileri özel hayatın bir parçası olarak kabul ettiği, bu bağlamda unutulma hakkını da özel hayatın gizliliği çerçevesinde değerlendirdiği söylenebilir. Özel hayatın gizliliği ile kişisel verilerin korunması arasındaki bağlantı ele alınacak olursa, gerek AİHM'nin önüne gelen kişisel verilerle ilgili davalarda sergilediği

¹⁰ *Mosley v. the United Kingdom*, App no 48009/08, (ECHR, 2011).

¹¹ *Lillo-Stenberg and Saether v. Norway*, App no 13258/09, (ECHR, 2014).

¹² *Von Hannover v. Germany*, App no 59320/00, (ECHR, 2004).

tutum gerekse de bir önceki başlıkta da incelediğimiz üzere Türk hukukunda Anayasanın ve Türk Ceza Kanunu'nun içerdiği düzenlemeler, kişisel verileri, özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirmekte olup, kişisel verilerin bireyin özel hayatının bir parçası olduğu konusunda bir görüş birliği bulunduğunu söyleyebilmek mümkündür. Bu bağlamda Türk hukukundaki düzenlemelerin de özel hayata saygı çerçevesinde hemfikir olması ilerleyen zamanlarda kişisel verileri konu alan düzenlemeler açısından umut vericidir ancak bu durum umut verici olsa da söz konusu verilerin özel hayatın gizliliği ilkesine dahil edilmesinin tek başına kişisel verilerin korunması bakımından yeterli olup olmayacağı tartışmalıdır. Şahsi kanaatimiz, kişisel verilerin korunmasının özel hayatın gizliliği ilkesine indirgenmesi, sadece bu verilerin söz konusu ilkenin kapsamına dahil edilmesi ile yeterli olarak sağlanamayacağı, kişisel verilerin bağımsız bir değer olarak kabul edilmeleri ve korunmaları bakımından farklı, kendine has bir yöntem izlenmesi gerektiği yönündedir.¹³

II. UNUTULMA HAKKI

A. Unutulma Hakkının Tanımı ve Gündeme Gelmesi

Gazeteci ve Avrupa Komisyonu üyelerinden biri olan Viviane Reding, kişisel verilerin korunması ve unutulma hakkına yönelik önlem ve öneriler içeren kanun tasarısını sunarken yapmış olduğu açıklamada kişinin kendi kişisel verileri üzerindeki hakimiyet duygusunun güçlendirilmesinin gerekliliğini belirtmiş, kişi kendine ait bir veriyi paylaştığı zaman söz konusu veriye ne olacağını bilebilmesi ve kişinin istemediği verilerinin ortadan kaldırılmasını talep edebilme hakkının bulunması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁴ Ayrıca Viviane Reding, AB Veri Koruma ve Mahremiyet Konferansında yapmış olduğu konuşmada unutulma hakkının önemini şu ifadelerle ortaya koymuştur:

“Tanrı affeder; ama internet asla! İşte unutulma hakkı bu yüzden benim için çok önemlidir”¹⁵

Günümüzde internetin herkes tarafından ulaşılabilir halde olması ve sosyal medya kullanıcılarının sayısının milyonlara ulaşması, kişilerdeki sosyal alan, sosyal ortam algısının boyutunu, çehresini değiştirmiştir. Bireyler sosyal

¹³ Akkurt, “Kişisel Veri” (n 2) 26.

¹⁴ Viviane Reding, “Making Europe the Standart Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age Innovation Conference Digital, Life, Design Munich” (*European Commission*, 22 January 2012) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_12_26 (Date of Access: 22.04.2021)

¹⁵ Viviane Reding, “Why the EU Needs New Personal Data Protection Rules in the European Data Protection and Privacy Conference, Brussels”, (*European Commission*, 30 November 2010) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_10_700 (Date of Access: 22.04.2021)

ortamda, yüz yüze hiç görüşmedikleri kişilerle etkileşime girebilmekte, birbirlerinin özel hayatlarına tanık olabilmektedirler. Bu durum, kişinin verilerine başka özel kişilerin veya kamu kuruluşlarının kolayca ulaşabilmesine olanak sağlamaktadır. Kişi, daha önceden internette paylaşmış olduğu verileri silmek, başkalarının bu verilere erişmesini önlemek istese de söz konusu veriler silinene kadar geçen sürede başkaları tarafından kolaylıkla depolanabilmekte, farklı yerlerde paylaşılabilir. Dolayısıyla kişisel veriler tam anlamıyla sanal ortamdan kaldırılamamakta, kişi internetin hafızasının büyüklüğü, sınırsızlığı karşısında çaresiz kalabilmektedir.

Kişinin dijital hafıza karşısında korunabilmesi kapsamında ortaya atılan, GDPR'nin 17.maddesinde "*right to be erasure*" veya "*right to be forgotten*" şeklinde ifade edilen unutulma hakkı, kişinin kendisine ait kişisel verileri üzerinde hakimiyetini artırmaya yönelik bir hak olarak kabul edilmektedir. Unutulma hakkı, genel kabul gören tanımına göre, kişinin kendisine ait internetteki kişisel verilerinin ortadan kaldırılmasını talep edebilmesi hakkı şeklinde ifade edilmektedir.¹⁶ Tanımda unutulma hakkı, bir bakıma haklı olarak yalnızca internet üzerindeki veriler için uygun görülmüştür, hakkın ortaya çıkışında internetin bilgiye erişimi çok hızlı ve basit bir hale getirmiş olması, internette yer alan verilere çok sayıda kişinin kolayca ulaşabilir olması büyük bir rol oynamıştır. Her ne kadar internetin etkileri sonucunda bu hak ortaya çıkmış olsa da internet dışında, yazılı, görsel ve işitsel medya araçlarında da kişinin izni olmadan kişisel verilerine yer verilebilmesi mümkündür ve kişinin bu gibi durumlarda unutulma hakkının hiçbir şekilde bulunmadığını kabul etmenin hak kaybına yol açabileceğini düşünüyoruz. GDPR'nin 17. maddesindeki unutulma hakkına ilişkin düzenlemede, herhangi bir şekilde hakkın kapsamının internet ortamıyla sınırlı olduğuna dair bir ifade kullanılmamıştır. İlerleyen bölümlerde inceleyeceğimiz, 17.06.2015 tarihli, 2014/4-56 E, 2015/1679 K. sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı da bu görüşümüzü destekler niteliktedir. Yazılı, görsel ve işitsel medya araçlarında unutulma hakkının nasıl kullanılabilirliği başka bir çalışmanın konusu olabilecek genişlikte ve tartışmalı bir konu olduğundan, burada detaylıca incelemeyi tercih etmiyoruz, ancak bu araçlarda

¹⁶ Emine Balta ve Güney Nair, "Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımında Sınırları Aşan Bir Sosyal Sorun Alanı Olarak Unutulma Hakkı", (2017) 41(2) Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 113, 119. / Serdar Gülener, "Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak "Unutulma Hakkı", (2012) (102) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 219, 226. / Yeşim Çelik, "Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı", (2017) (32) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 391, 400. / Aydın Akgül, "Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: 'Unutulma Hakkı' ve AB Adalet Divanı'nın 'Google Kararı'", (2015) (116) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 12, 16. / Muhammed Emin Karakaş, "Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması 'Unutulma Hakkı' ve Türk Hukukunda Görünümü", (2016) 3(2) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 262, 267.

unutulma hakkının hiçbir şekilde bulunmaması durumunun doğurabileceği muhtemel olumsuz durumlar olduğuna inanıyoruz. Bu konuyu ilerleyen bölümlerde, unutulma hakkının kapsamı başlığında daha detaylıca tartışacağız.

Günümüzde unutulma hakkı, GDPR'nin 17.maddesinde düzenlenmekte olup söz konusu düzenleme bu hakka dair en temel hükümlerden biri olma niteliğine sahiptir. Hakkın ortaya çıkış süreci incelenecek olursa, unutulma hakkına dair ilk yasal düzenleme çalışmaları 2010 yılında Fransa'da gerçekleştirilmiştir.¹⁷ Söz konusu kanun çalışmasında, telefon ve internet şirketlerine, müşterilerinin telefon görüşmelerinin ve maillerinin, uygun bir süre sonrasında veya ilgili kişinin talebi üzerine tamamen ortadan kaldırılması yükümlülüğü getirilmiştir.¹⁸ Uluslararası alanda, 95/46/EC sayılı Direktif'in ilk metninde unutulma hakkına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. İlerleyen zamanlarda, söz konusu direktifte değişiklik yapılmasını öngören 25 Ocak 2012 tarihli önerinin "*Right to be Forgotten and Erasure (Unutulma ve Silinme Hakkı)*" başlıklı maddesinde unutulma hakkına yer verildiği görülmektedir. Bu madde hükmünde kişisel verilerin, uzun süredir toplandıkları amaç için kullanılmamaları halinde, veri sahibinin de bu yönde bir talebi olması sonucunda ortadan kaldırılmaları amaçlanmış, bu iki durum gerçekleştikten sonra verinin dolaşımında olmasının önüne geçilmek istenmiştir. Ne var ki, bu değişiklik teklifi yürürlüğe girmeden, 2014 yılında Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) vermiş olduğu, C-131/12 sayılı Google İspanya kararı sayesinde unutulma hakkı hukuki bir zemin kazanmıştır. Taşındığı önem dolayısıyla, ABAD'ın söz konusu kararını detaylı olarak incelemeyi faydalı buluyoruz.

B. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın C-131/12 Sayılı Kararı

Veri gizliliği alanındaki mahkeme kararları kamuoyu üzerinde nadiren kalıcı izler bırakır ve herhangi bir alandaki Avrupa mahkemesi kararları Avrupa dışında nadiren yankı uyandırır.¹⁹ Burada inceleyeceğimiz Google İspanya kararı her iki husus için de istisna teşkil etmektedir.²⁰ Unutulma hakkının hukuki bir zemine kavuşmasına olanak tanıyan, bu hak ile ilgili olarak bir içtihatın oluşmasına ön ayak olan ve unutulma hakkı ile ilgili çalışmalarda önemli bir yer tutan karar, 2014 yılında Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) tarafından verilen, C-131/12 sayılı Google İspanya kararıdır.²¹ Unutulma hakkının bir insan hakkı olarak

¹⁷ Ayşe Melek Turhan, *Kişiliğin Korunması ve Veri Koruma Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı*, 2018, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 3.

¹⁸ Akgül (n 16) 24.

¹⁹ Lee A. Bygrave, "A Right to Be Forgotten?", (2015) 58(1) *Communications of the ACM*, 35-37. <https://m-cacm.acm.org/magazines/2015/1/181632-a-right-to-be-forgotten/fulltext?mobile=true> Access Date: 19.09.2021

²⁰ İbid 35-37.

²¹ *Gonzalez v. Google Spain (2014), C-131/12.*

kabul edilmesi sürecinde Google İspanya kararı bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir.²² Söz konusu karara konu olaylar şu şekilde gelişmiştir:

“1998 yılında, bir İspanyol gazetesi, borçların tahsili için yürütülen yargılamalar esnasında Costeja Gonzalez’e ait olan bir arazinin müzayedeye yolu ile satılmasına ilişkin bir ilan yayımlamıştır. Costeja Gonzalez borçlarını ödemiştir ve dolayısıyla, mülkü müzayedeye çıkarılmadan yargılamalar sona ermiştir. Ancak, başvuran 2010 yılında, Google arama motoru ile kendisinin adı kullanılarak yapılan internet araştırmaları sonuçlarının söz konusu gazete ilanıyla ilgili bağlantıları göstermeye devam ettiğini fark etmesinin ardından, İspanya Veri Koruma Kurumu’na (İVKK) gazete, Google İspanya ve Google A.Ş. hakkında bir şikâyette bulunmuş ve söz konusu bağlantıları gizlemelerini ya da kaldırmalarını talep etmiştir. İspanya Veri Koruma Kurumu, gazetenin bilgiyi kanunlara uygun şekilde yayınlamış olduğu gerekçesi ile gazeteyle ilgili şikâyeti reddetmiştir. Ancak, Google İspanya ve Google A.Ş. ile ilgili şikayetleri onaylamıştır. Google, Avrupa Birliği Adalet Divanı’ndan ön karar vermesi talebinde bulunan Audiencia Nacional önündeki yargılamalar sırasında bu karara itiraz etmiştir.”²³

ABAD, yaptığı incelemede, somut olayda veri işlenmesi faaliyetinin gerçekleştiğini, arama motorlarının da bu faaliyet kapsamında denetleyici olarak kabul edilmesi ve sorumlu tutulması gerektiğini ifade etmiştir.²⁴ Divan, kişinin başkası tarafından arama motoru üzerinde yayımlanan şahsi bilgilerine dair linklerin, kişinin adı ile arama sonuçlarında ilişkilendirilmemesinin ve yayımlanan bilgilerin belli bir süre sonra ortadan kaldırılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Kişinin, kendisine ait verilerin silinmesini talep edebileceği, unutulma hakkına sahip olduğu açıkça ortaya konulmuş ve bu hak özel hayatın gizliliği ve temel hak ve özgürlükler kapsamında değerlendirilmiştir.²⁵ Divan, konu hakkında verdiği kararı; Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nın özel ve aile hayatına saygı, kişisel bilgilerin korunmasına ilişkin 7 ve 8. maddelerine, 95/46/EC sayılı Direktifin bireyin kişisel verileri üzerinde sahip olduğu hakları, veri dolaşımı ve işlenmesi ile ilgili 2. Maddesinin b ve d bentlerine, 4.maddesinin birinci fıkrasındaki a ve

²² Yaşar Salihpaşaoğlu ve Burcu Değirmencioğlu, “Unutulma Hakkının Bir ‘İnsan Hakkı’na Dönüşme Yolculuğu”, 24(2) (2020) Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 361, 371.

²³ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu, Sayı 174, Mayıs 2014, https://www.echr.coe.int/Documents/CLIN_2014_05_174_TUR.pdf Erişim Tarihi: 17.09.2021

²⁴ *Gonzalez v. Google Spain (2014)*, C-131/12, Paragraf 28-33, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=152065&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=28039> (Erişim Tarihi 18.09.2021)

²⁵ *Gonzalez v. Google Spain (2014)*, C-131/12, Paragraf 100, Alt Paragraf 4, Paragraf 81,91 ve 99.

c bentlerine, 12.maddesinin b bendine, 14.maddesinin birinci fıkrasındaki a bendine atıfta bulunarak vermiştir.²⁶

Kararda Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi'nin 7. ve 8. maddelerine ise, özel hayatın gizliliği ile bilgi edinme, haber alma hakkının çatışması kapsamında atıfta bulunulmuştur.²⁷ Buradaki olayda olduğu gibi, benzer birçok olayda da özel hayatın gizliliği ile bilgi edinme hakkının karşı karşıya geldiği görülmektedir. Bireylerin haber alma hakkının bulunduğu konusunda herhangi bir şüphe yoktur ancak haber konusu olay bazen başka bir kişinin özel hayatına ilişkin olabilir, bu tür durumlarda kişilerin sahip oldukları haklar arasında bir denge kurulması gerekecektir. Dengenin sağlanmasında somut olayın koşulları önemli bir yer tutmaktadır. Yargı kararlarında genel olarak topluma mal olduğu kabul edilen kişilerin özel hayatlarının daha dar yorumlandığı, ancak bu durumda olmayan kişiler için özel hayatın sınırlarının daha geniş tutulduğu görülmektedir. Karara konu olayda Divan, kişinin özel hayatının gizliliğinin, bilgi edinme ve haber alma hakkına karşı üstünlük sahibi olduğunu ifade ederek, arama sonuçlarındaki verilerin ortadan kaldırılması gerektiğini onaylamıştır.

ABAD'ın burada incelediğimiz kararı, birçok çalışmaya konu olmuş ve unutulma hakkının hukuki zemin kazanmasında önemli bir rol oynamıştır. Kararda unutulma hakkının açıkça kabul edilmiş, temel hak ve özgürlükler ile ilişkilendirilmiş, bu kapsamda değerlendirilmiş olması, kişisel verilerin korunması açısından önemli bir adımdır. Google İspanya kararından çıkarılması gereken birçok önemli sonuç bulunmaktadır. Unutulma hakkı ile bilgi edinme hakkının dengelenmesine ilişkin ifadeler, kararın unutulma hakkına yönelik sadece internet üzerindeki kişisel verilere yoğunlaşması, fiziksel ortamdaki verilere değinmemesi,²⁸ arama motorunun kontrolör ve yapmış olduğu faaliyetin veri işleme olarak kabul edilmesi,²⁹ doğru ve kanuna uygun olarak işlenen verilerin de zamanla 95/46/EC sayılı Direktif'e aykırı olabilecekleri, bu verilerin zamanla alakasız, yetersiz ve güncellikten uzak hale gelmeleri nedeniyle unutulma hakkı ile ortadan kaldırılmalarının talep edilebileceği³⁰ bu sonuçlardan bazıları olarak sıralanabilir.³¹ Söz konusu hususları, bir sonraki başlıkta, unutulma hakkının kapsamı adı altında daha detaylı olarak ele alacağız.

²⁶ *Gonzalez v. Google Spain (2014), C-131/12, Paragraf 100.* / Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın metni için bkznz. https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Avrupa_Birligi_Temel_Haklar_Sarti%E2%80%8B.pdf Erişim Tarihi: 17.09.2021 / 95/46/EC sayılı Direktif'in metni için bkznz. <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce> Erişim Tarihi: 17.09.2021

²⁷ *Gonzalez v. Google Spain (2014), C-131/12, Paragraf 100, Alt Paragraf 4.*

²⁸ M.Onur Sümer, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'ndan 'Unutulma Hakkı' Kararı", 2016, <https://tr.linkedin.com/pulse/yarg%C4%B1tay-hukuk-genel-kurulundan-unutulma-hakk%C4%B1-karar%C4%B1-m-onur-sumer> Erişim Tarihi: 18.09.2021)

²⁹ Tamer Soysal, "Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi", (2019) 7(13) Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 339, 383.

³⁰ *Gonzalez v. Google Spain (2014), C-131/12, Paragraf 89, 93 ve 94.*

³¹ *Gonzalez v. Google Spain (2014), C-131/12, Paragraf 81.*

C. Unutulma Hakkının Hukuki Kapsamı ve Sınırları

Unutulma hakkının içeriği düşünüldüğünde, kişisel veri kavramının kapsamının çok geniş olması nedeniyle, bu hakkın sınırlarının tam anlamıyla çizilmesinin zor, hatta imkânsız olduğu ileri sürülebilir. Biz bu başlık altında unutulma hakkı ile ilgili olarak önemli olduğunu düşündüğümüz bazı konuları detaylıca incelemeye çalışacağız. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Google İspanya kararında da üzerinde durulduğu üzere kanuna uygun olarak işlenen ve doğru olan kişisel veriler, zamanla güncelliklerini yitirebilir ve gerçeği aktarma bakımından alakasız, yetersiz bir hal alabilirler. Bu durumda unutulma hakkı, kişilere söz konusu verilerin ortadan kaldırılmasını, isimleriyle ilişkilendirilmemesini talep edebilme hakkı vermektedir. Unutulma hakkının kullanılabilmesi için hakka konu olan kişisel verilerin doğru olmasının gerekip gerekmediği konusunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Hakka konu olan kişisel verilerin doğru olması gerektiğini savunan görüşlerin³² yanı sıra doğru olmayan, gerçeği yansıtmayan verilerin de unutulma hakkına konu olabileceğini savunan görüşler mevcuttur.³³

Günümüzde internetin yaygınlaşması ve veri dolaşım hızlarının büyük ölçüde artmış olması dolayısıyla başta özel hayatın gizliliği olmak üzere birçok temel hak ve özgürlük ciddi şekilde tehlike altındadır. Bu bağlamda kişisel verilerin korunması hususu ve bireyin kişisel verileri üzerindeki hakimiyetini artırmaya yönelik bir hak olan unutulma hakkı hukuki alanda önemli bir başlık haline gelmiştir. Kişisel verilerin korunması, 1982 Anayasasında düzenlenen temel hak ve özgürlüklerden biri olup unutulma hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı birbirleriyle bağlantılıdır. Her iki hak da kişilerin onurlu bir yaşam sürmesi, kişiliklerini serbestçe geliştirebilmeleri açısından temelde aynı değerlere yöneliktir.³⁴ Dolayısıyla unutulma hakkının, kişisel verilerin korunmasından ayrı düşünülebilmesi pek de mümkün görünmemektedir.³⁵

Unutulma hakkı ile ilgili olarak tartışılması gerektiğine inandığımız konulardan birisi, günümüz haberleşme teknolojilerinin çok hızlı ilerlemesi karşısında unutulma hakkının kişisel verilerin korunması bakımından yeterli olup olmayacağı hususudur. Burada hakkın içeriğine yönelik bir değerlendirme yapmanın mantıklı olacağı kanısındayız. Unutulma hakkı, her ne kadar kişiye ait verilerin internetten kaldırılmasını talep edebilme hakkı olarak ifade edilse

³² Eren Sözüer, *Unutulma Hakkı-İnsan Hakları Perspektifinden Bir İnceleme* (1.Basım, On İki Levha Yayıncılık 2017) 8 ve 44. Aktaran: Çiğdem Yılmaz, *Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı*, 2019, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 5.

³³ Çiğdem Yılmaz, *Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı*, 2019, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 5.

³⁴ Hasan Elmalıca, "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı", (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1603, 1608.

³⁵ İbid 1608.

de bu hakka yönelik taleplerde çoğu zaman söz konusu verinin internetten tam anlamıyla kaldırılmadığı, sadece veri sahibinin adının söz konusu veri ile ilişkilendirilmesinin sonlandırıldığı görülmektedir.³⁶ İnternetteki verinin başkaları tarafından kolaylıkla erişilebilir ve depolanabilir, kopyalanabilir olduğu düşünüldüğünde, unutulma hakkı kapsamında dahi olsa bir verinin tam anlamıyla internetten tamamen kaldırılması mümkün görünmemektedir.³⁷ Bu bağlamda unutulma hakkı, kişinin adı ile internette ulaşılabilen arama sonuçları arasındaki ilişkilendirilmeyi sonlandırabilme olarak değerlendirilmelidir ve bu yönde istenilen sonucu elde edebilmek daha mümkün görünmektedir.³⁸ Ayrıca unutulma hakkı ile bilgi edinme ve bilim özgürlüklerinin karşı karşıya geldiği durumlarda haklar arasında bir denge sağlayabilmek açısından da kişisel verilerin tamamen silinmesi yerine bireyin adıyla ilişkilendirilmesinin sona erdirilmesi daha uygun olacaktır. Buradan yapılabilecek çıkarım, internetteki veri dolaşımı hızının günümüzde ulaştığı seviye dolayısıyla unutulma hakkı ile tam bir koruma sağlamanın mümkün görünmediği, bu bağlamda daha etkili bir koruma sağlayabilmek için kişisel verilerin bireyin adıyla ilişkilendirilmemesi yoluna başvurulabileceği yönündedir.

Unutulma hakkı doğrudan veya dolaylı olarak birçok farklı temel hak ve özgürlük ile ilişki içerisinde bulunmaktadır. Bu haklara örnek olarak haberleşme özgürlüğü, itibarın korunması, özel hayatın gizliliği, kişinin maddi, manevi varlığını geliştirebilmesi, ifade özgürlüğü, düşünceyi açıklamaya zorlanamama verilebilir. Burada her bir hakkın unutulma hakkı ile olan ilişkisini incelemek beyhude bir çaba olacağı için bunun yerine unutulma hakkının aşırıya kaçan uygulamalarından önemli derecede etkilenme ihtimali bulunduğu inandığımız ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı ile unutulma hakkının ilişkisini ele almaya çalışacağız. Günümüzde kişisel verilerin geldiği konum nedeniyle unutulma hakkı önemli bir yere sahip olsa da bu hakkın mutlak bir hak olmadığı, belirli sınırlarının, uygulanamayacağı hallerin bulunduğu aşikardır. Bu durumun bilgi edinme ve ifade özgürlüğü haklarında asıl olarak kendini gösterdiğini ileri sürebiliriz. GDPR'nin unutulma hakkı başlıklı 17. maddesinin 3. fıkrasının a bendinde de ifade ve bilgi edinme haklarının unutulma hakkıyla ilişkisi şu şekilde ifade edilmektedir:

“... ”

(3) 1. ve 2. paragraflardaki işleme faaliyeti aşağıdaki amaçlar doğrultusunda gerekli olduğu ölçüde uygulanmaz:

(a) ifade ve bilgi edinme hakkının kullanılması”³⁹

³⁶ Seray Nalbantoğlu, “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, (2018) (34) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 583, 601.

³⁷ İbid 601.

³⁸ İbid 601.

³⁹ GDPR'nin metni için bkz. <https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/up->

Bilgi edinme hakkı ve ifade özgürlüğü ile unutulma hakkı birçok yargı kararında karşı karşıya gelmiştir. Burada madalyonun iki yüzünün bulunduğundan söz edilebilir, bir tarafta bilgiye ulaşmak isteyen kişi, diğer tarafta da bilginin konusu olan, bilginin özel yaşantısına dokunduğu ve unutulmayı, bilgiyle adının ilişkilendirilmesinin sona erdirilmesini talep eden kişi vardır. Bilgi edinme hakkı ile unutulma hakkı karşı karşıya geldiğinde, unutulma hakkını talep eden kişinin şahsi menfaati ile, kamunun, toplumun haber almaya yönelik bu menfaati çakışmaktadır.⁴⁰ Bu durumda, hangi menfaatin diğerine üstün tutulacağı ancak somut olayın dinamiklerine göre değerlendirilebilir. Genel olarak yargı içtihatlarının topluma mal olmuş kişilerin özel hayatlarını, diğer kişilere göre dar yorumlamak yönünde olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Keza olayda kamuyu ilgilendiren, bilinmesinde kamu yararının mevcut olduğu bir durum varsa bilgi edinme hakkının unutulma hakkına üstün tutulması söz konusu olacaktır. Unutulma hakkı ile ifade özgürlüğünün dengelenmesinde verinin veya bilginin dijital ortama aktarıldığı zaman, bilginin haber değeri ve arşiv değeri önemli yere sahip ölçütler olarak değerlendirilmektedir.⁴¹

Unutulma hakkının kapsamına ilişkin olarak tartışmak istediğimiz bir diğer konu ise bu hakkın basılı medya araçları üzerindeki durumuna yöneliktir. Unutulma hakkının gündeme gelmesinde internetin asıl pay sahibi olduğu aşikardır. Sanal ortama aktarılan bir verinin saniyeler içerisinde birçok insan tarafından kolayca ulaşılabilir olması, bireylerin kendi kişisel verileri üzerindeki hakimiyetini tehlikeye sokması ile birlikte kişisel verilerin korunmasına yönelik endişeler artmış, bu durum unutulma hakkının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamdaki endişelerin haksız olduğu söylenemez, günümüzde verilerin dolaşımı ve saklanabilmesinin çok hızlı ve basit bir hal alması, internete yüklenen bir verinin tamamen ortadan kaldırılamaması halleri kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği haklarının kolayca ihlal edilebilmesine neden olmuş, bireylerin yaşantısına geri alınamaz zararlar verebilme potansiyeline ulaşmıştır.

Üzerinde durmak istediğimiz konu, unutulma hakkının kapsamının neden sadece internet ile sınırlandırıldığına yöneliktir. Unutulma hakkının ortaya çıkışında internetin oynadığı ana rolü kabul etmekle beraber, bu hakkın neden basılı, fiziksel medya araçlarında uygulanamayacağını anlayabilmiş değiliz. Kişisel verilere basılı medya araçlarında yer verilebilmesi, bu araçlar dolayısıyla

loads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%-C4%9F%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 18.09.2021

⁴⁰ Ayşenur Ocak, “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, (2018) (33) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 507, 520.

⁴¹ Gökhan Tok, İnternette Unutulma Hakkı, 2020, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 113-121.

kişilik haklarının ihlal edilebileceği bir gerçektir. Ayrıca unutulma hakkının basılı medya araçlarında yahut görsel ve işitsel medyada uygulanmayacağını öngören bir hukuk kuralı da bulunmamaktadır. Unutulma hakkının tanımını incelerken de belirttiğimiz gibi, GDPR'nin 17.maddesi, unutulma hakkının yalnızca internette yer alan kişisel verileri içerdiğine dair kesin bir hüküm içermemektedir. Google İspanya kararında ise, konunun içeriği itibarıyla Divan, internetteki arama sonuçları ve arama motorlarına yönelik veri korumasını ele almış, ancak fiziksel medya araçları için unutulma hakkına yönelik bir değerlendirmede bulunmamıştır. Dolayısıyla ABAD'ın Google İspanya kararı fiziksel ortamdaki kişisel veriler açısından bir bağlayıcılık taşımamaktadır.⁴²

Unutulma hakkının ortaya çıkışında internetin kişisel verilere birçok kişinin kolayca ulaşabilmesine olanak tanımış olması önemli bir yer tutmakla beraber internetteki veri dolaşımı kadar hızlı olmasa da birçok farklı kütüphanede kopyaları bulunan, ülke genelinde hatta uluslararası olarak satışa çıkan kitap veya dergilerde, tirajı yüksek gazetelerde yer alan verilere de toplumun kolayca ulaşabilmesi mümkündür. Bu durumda da kişinin kendisine ait kişisel verileri kolayca başkaları tarafından erişilebilir hale gelecek ve veri sahibinin özel hayatının gizliliği ihlal edilmiş olacaktır. Burada belirtildiği şekilde gerçekleşen bir özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunun, internette gerçekleşen örneğinden hakkın ihlali bakımından bir farkı olduğunu söyleyebilmenin mümkün olmadığını düşünüyoruz.

Bütün bu ifadelerimizin yanı sıra, unutulma hakkının fiziksel medya araçlarında uygulanabilir olmasının uygulamada çeşitli zorluklar meydana getirebileceği, ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkını ciddi derecede kısıtlayabileceği de göz ardı edilmemelidir. Uygulamadaki muhtemel zorluklara örnek verilecek olursa, birkaç yıl önce satışı durdurulan bir kitapta kişisel verileri yer alan kişi, kişilik hakkının ihlaline ilişkin bir dava açıp haklı bulunursa, halihazırda satışı gerçekleştirilen kitaplar ile ilgili olarak nasıl bir yol izlenmesi gerekeceği tartışmalıdır. Kitabın satılan kopyalarının, önceden kitabı satın alan kişilerin ellerinden toplatılması gibi bir durum hiçbir şekilde hukuk devleti ilkesine uygun olmayacaktır.

Unutulma hakkı özünde diğer temel haklarla çatışmaktadır. Kanımızca bu haklar arasında unutulma hakkının hukuki sınırlarının dışına çıkabilecek uygulamalardan en çok etkilenenler ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve bilgi edinme hakkıdır. Bu kapsamda, unutulma hakkının kapsamının aşırı geniş tutulması ile hak sahibinin bu hakkını sınırlarının dışına çıkararak, aşırıya kaçacak şekilde kullanması, toplumdaki diğer bireylerin ifade ve bilgi edinme hakları başta olmak üzere birçok temel hak ve özgürlüğün ciddi derecede kısıtlanması yönüyle endişe vericidir.⁴³ Ülkemizde unutulma hakkı ile ilgili

⁴² Çelik (n 16) 403.

⁴³ Sinan Sami Akkurt, "17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk

olarak henüz açık bir yasal düzenleme söz konusu değildir. Söz konusu düzenleme yapıldığında, unutulma hakkı için de sınırlar doğru ve uygun biçimde belirlenmeli, bu hakkın ifade ve bilgi edinme hakları başta olmak üzere diğer temel hak ve özgürlüklerin uygulanmasını engellemeyecek şekilde var olması sağlanmalıdır.⁴⁴

D. Türkiye’de Unutulma Hakkı

1. Mevcut Durum ve ABAD Kararının Hukukumuzda Etkisi

Türkiye’de unutulma hakkı başlığı altında önce ABAD’ın Google İspanya kararının ülkemize etkisini, Türk hukukunda bağlayıcılığını ele alacağız, ardından ülkemizdeki unutulma hakkına ilişkin yasal düzenlemeleri ve gelişmeleri inceleyeceğiz. Son olarak da yargı organlarının ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun unutulma hakkına bakış açılarını kavrayabilmek için çeşitli kararlarını inceleyeceğiz.

Önceki başlıklarda belirttiğimiz üzere ABAD, Google İspanya kararında 95/46/EC sayılı Direktif’in veri dolaşımı, paylaşılması ve bireyin kendi verileri üzerinde hakimiyetine dair maddelerine atıflarda bulunarak karar vermiştir. Söz konusu kararın Direktif’e atıfta bulunularak, Avrupa Birliği’ne (AB) üye devletleri sorumlular şeklinde belirleyerek verilmiş olması sebebiyle birliğe üye olmayan Türkiye açısından Google İspanya kararının herhangi bir bağlayıcılığının bulunduğunu söyleyebilmemiz mümkün değildir.⁴⁵ Ancak bu durum Google İspanya kararının Türk hukukuna hiçbir şekilde etkide bulunamayacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. Karar metninde atıflarda bulunan maddelerde korunmaya çalışılan değerler, hakkın özü ve kullanımına dair Divan’ın yorumları göz önünde bulundurularak ülkemizde hukuki çalışmalar yapılması, hakkın özüne ve amacına uygun yasal düzenlemelerde bulunulması açısından önem taşımaktadır.

Unutulma hakkı bağlamında Türk hukuku ele alındığında, yasal düzenlemeler bakımından hukukumuzun olması gerekenden uzak bir görüntü çizdiği aşikardır. Anayasamızda veya kanunlarda unutulma hakkı açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, bazı düzenlemelerde içerik olarak unutulma hakkına benzer durumların mevcut olduğu söylenebilir. 1982 Anayasası incelendiğinde, “*Özel Hayatın Gizliliği*” başlıklı 20.maddenin üçüncü fıkrasında, bireylere kişisel verilerin korunması hakkı tanınmış ve kişinin kendi verileri üzerinde sahip olduğu haklar sıralanmıştır. Madde metni incelendiğinde, tanınan haklardan birisi de kişinin, verilerinin “silinmesini”

Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde ‘Unutulma Hakkı’”, (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2605, 2628.

⁴⁴ İbid 2628.

⁴⁵ Elmalica, (n 34) 1622.

talep edebilme hakkıdır. Burada açıkça unutulma hakkı belirtilmemiş olsa dahi, içerik itibariyle unutulma hakkının, kişinin kendisine ait verilerin silinmesini talep edebilme hakkı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Anayasamız, 20/3.maddede söz konusu hakları tanımış, bu haklara ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceğini ifade etmiştir.

Hukukumuzda unutulma hakkına dair önemli bir eksiklik bu noktada gün yüzüne çıkmaktadır. 2016 yılında Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda unutulma hakkına dair açık bir düzenleme yer almamaktadır. Kişisel verilerin korunması alanında başlı başına bir kanun düzenlenerek korumanın sınırlarının genişletilmesi her ne kadar umut verici olsa da bu derece önemli bir kanunda unutulma hakkına açıkça yer verilmemiş, bu hakkın ne koşullarda kullanılabileceğine, ilgili başvuruların nerelere yapılabileceğine, başvuru sürecinin yargısal mı yoksa şikayet usulüyle mi ilerleyeceğine dair herhangi bir düzenleme yapılmamış olması, Anayasada kişisel verilerin korunmasına dair usul ve esasların kanunlarla düzenleneceği belirtilmişken, 6698 sayılı kanunda sadece 7.maddede kişisel verilerin silinebileceğinin tekrarlanmış olması, bu hakkın kullanılabilmesi açısından büyük bir eksiklik teşkil ettirmektedir. Kanun koyucu, sadece bireylere bu hakkı tanıyarak geri çekilmiş, hakkın uygulanabilmesi için gerekli düzenlemeleri her nedense yapmamıştır.

Türk hukukunda unutulma hakkına dair açık bir düzenleme yer almasa da yargı makamlarının önüne unutulma hakkına yönelik çeşitli davalar gelmiştir. Burada unutulma hakkı, hukukumuzda kanunlarla düzenlenerek girmek yerine, yargı içtihatlarıyla dahil olmuş, kanunlarda herhangi bir şekilde tanımı bulunmayan, düzenlenmeyen bir kavram yargı kararına esas teşkil etmiştir, bu durum kanunilik ilkesine açıkça aykırı olup hukukumuz açısından endişe vericidir.⁴⁶ Hukukumuzun unutulma hakkına bakış açısını daha iyi kavrayabilmek adına bu hakka dair çeşitli yargı makamlarının ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun kararlarını bir sonraki başlıkta detaylıca ele alacağız. Ancak bu bölümü tamamlamadan önce, yakın tarihte hukukumuzda unutulma hakkına yönelik bir gelişmeden de söz etmek istiyoruz.

31 Temmuz 2020 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7253 sayılı “*İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” ile, 5651 sayılı “*İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun*” metninin 9.maddesine eklenen 10.fıkra hükmü, açıkça unutulma hakkını zikretmese de içerik olarak bu hakka benzer bir durumu ifade etmektedir. Söz konusu fıkra hükmü şu şekildedir:

⁴⁶ İbid 1629.

“... ”

(10) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.”⁴⁷

İlk bakışta olumlu bir gelişme olarak görülebilen yukarıdaki kanun hükmü, içerdiği genel ve belirsiz ifadeler nedeniyle unutulma hakkının amaçladığı korumayı sağlamaya elverişsizdir. Öncelikle “internette yapılan herhangi bir yayın” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği belirsizdir. “5651 sayılı kanunun tanımları içeren 2.maddesinde yayın kelimesi “İnternet ortamında yapılan yayın”, internet ortamında yapılan yayın kelimesi ise “İnternet ortamında yer alan ve içeriğine belirsiz sayıda kişilerin ulaşabileceği veriler”⁴⁸ şeklinde tanımlanmıştır. Buradaki tanımlar, internette yapılan yayın kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda net bir ifade içermemektedir. Yayın kavramından sadece haberler mi anlaşılmalıdır yoksa yayımlanan videolar, görseller, ses kayıtları da yayın olarak kabul edilmeli midir? Kanun metni internet ortamında yer alan her türlü yayını kapsayıcı nitelikte görünmekle beraber bu soruların cevabı kanun metninde verilmemiş, net ifadelerle bir sınırlandırma yapılmamıştır.

İkinci bir eksiklik olarak da kanun koyucu, söz konusu kanun metninde kişilere unutulma hakkına benzer bir hak tanımış olmasına rağmen bu hakkın nasıl kullanılacağını, nereye, hangi sürelerde başvurulması gerektiğini ifade etmeyerek hakkın kullanılması konusunda bir boşluk oluşmasına neden olmuştur. Hukuk düzenimizde unutulma hakkının bireylere tanınması önemli bir konu olsa ve incelemiş olduğumuz hükümler en azından içerik olarak bu durumu karşılarsa dahi, hakkın kullanım usulü hakkında yeterli düzenlemelerde bulunmadığı sürece uygulamada hakkın kullanılamaması durumu kaçınılmaz bir gerçekliktir. Şahsi kanaatimiz, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda, unutulma hakkı başlığıyla, hakkın tanımını ve kullanım usullerini içeren ve akıllarda soru işareti bırakmayacak bir düzenleme yapılmasının en doğrusu olacağı yönündedir.

2. Yargıtay Kararları

a. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17.06.2015 tarihli kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun burada inceleyeceğimiz kararı, hem hukukumuzda unutulma hakkına yönelik ilk karar olması sebebiyle hem de

⁴⁷ 7253 sayılı kanun metni için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200731-1.htm> Erişim Tarihi: 18.09.2021

⁴⁸ 5651 sayılı kanun metni için bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 18.09.2021

mahkemenin unutulma hakkının kapsamına yönelik farklı yorumları nedeniyle önem arz etmektedir.

Karara konu olaylar özetlenecek olursa, davacının cinsel tacize uğraması nedeniyle şikayetçi olduğu davada mahkeme kararı, bir süre sonra davalılar tarafından olaydaki kişilerin isimleri açıkça belirtilerek ve olaylar açık bir şekilde aktarılarak hukuki bir eserde yayımlanmıştır.⁴⁹ Davacı da bunun üzerine kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle manevi tazminat davası açmıştır. İlk derece mahkemesi, kitapta davacının ismine açık bir şekilde yer verilmesinin davacıyı içine düşürdüğü durumu da göz önünde bulundurarak kişilik haklarının ihlal edildiğine kanaat getirmiş ve manevi tazminat talebinin kısmen kabulüne hükmetmiştir.⁵⁰ Kısmen kabul kararının temyizi üzerine Yargıtay 4.hukuk dairesi, bilimsel bilginin öneminden bahsetmiş, bilimsel bilgiyi meydana getiren araştırmacının bir bilimsel özgürlüğe sahip olması gerektiğini belirterek söz konusu hukuki eseri bilimsel nitelikli bir çalışma olarak kabul etmiş ve eserde davacının isminin açıkça verilmiş olmasından davalıların sorumlu tutmamış, ilk derece mahkemesinin verdiği kararı bozmuştur.⁵¹ İlk derece mahkemesinin yeniden yargılama sonucu kararında direnmesi üzerine dava Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun önüne gelmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, somut olayda davacının hukuki eserde yayımlanmış olan isminin kişisel veri olduğunu kabul etmiş, özel hayatın gizliliği ile bilim özgürlüğünün karşı karşıya geldiğini belirtmiştir.⁵² Hukuk Genel Kurulu ayrıca unutulma hakkı ile özel hayatın gizliliğinin ilişkisini ele almış, özel hayatın gizliliğinin kişilere unutulma hakkının tanınması ile sağlanabileceğini ifade etmiştir.⁵³ Kararda unutulma hakkı, "üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı"⁵⁴ olarak tanımlanmıştır. Ayrıca unutulma hakkı her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş olsa da hakkın insan haklarıyla ilişkisi ve özellikleri düşünüldüğünde, unutulma hakkının herkesin rahatça erişebileceği yerlerdeki kişisel verilere yönelik olarak da uygulanabilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁵⁵

⁴⁹ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015. Karar metni için bkz. <http://kazanci.com.tr/gunluk/hgk-2014-4-56.htm> Erişim Tarihi 19.09.2021

⁵⁰ İzmir 3.Asliye Mahkemesi, 2010/399 E, 2011/172 K, 11.04.2011. /Akgül (n 16) 33. /Ocak (n 40) 516-517.

⁵¹ Yargıtay 4.Hukuk Dairesi, 2011/7193 E, 2012/16450 K, 08.11.2012. /Akgül (n 16) 33. /Ocak (n 40) 517.

⁵² Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015. /Ocak (n 40) 516-517.

⁵³ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015

⁵⁴ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015

⁵⁵ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015

İncelemiş olduğumuz karar, hukukumuzun unutulma hakkı ile tanışmasına vesile olmuştur. Türk hukukunda herhangi bir yasal düzenlemeyesi bulunmayan unutulma hakkı, buradaki Yargıtay kararına esas teşkil etmiş ve mahkeme unutulma hakkına yönelik bir tanımlamada bulunmuştur. Unutulma hakkının tanımına ve sınırlarına yönelik herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığı halde bir yargı kararına temel teşkil etmesi, hukukumuzda yargı içtihatlarıyla dahil edilmiş olması kanunilik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.⁵⁶

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararı, unutulma hakkının kapsamına yönelik yorumları açısından da büyük bir öneme sahiptir. Mahkeme, kararda unutulma hakkını dijital veriler için tanımlamış, fiziksel ortamdaki verilere değinmemiş olsa da olayı değerlendirirken kitapta yayımlanan davacının ismini kişisel veri olarak kabul etmiş ve unutulma hakkının fiziksel ortamdaki veriler için de uygulanabileceği yönünde karar vermiştir.⁵⁷ Unutulma hakkının ortaya çıkışında internetin yaygınlaşmasının ve teknolojik gelişmelerin kilit bir rol oynadığı aşıkardır. Bu bağlamda unutulma hakkının öneminin internetteki veri dolaşımının hızından kaynaklandığını ileri süren ve söz konusu Yargıtay kararının unutulma hakkının ortaya çıkışındaki internet faktörünü yok saydığını, anlamsızlaştırdığını ileri süren görüşler mevcuttur.⁵⁸

Unutulma hakkının kullanılmasıyla kişisel veriler ortadan kaldırılmamakta, bireyin ismi ile söz konusu kişisel verilerin ilişkilendirilmesi sona ermektedir, bu sebeple aynı kişisel verilere farklı aramalar sonucunda ulaşabilmek mümkündür.⁵⁹ Bu durum unutulma hakkı ile ifade özgürlüğü arasındaki dengenin korunması kapsamında ele alınmakta, kişisel verinin tamamen ortadan kaldırılmasının bilgi edinme hakkını ihlal edeceği ifade edilmektedir.⁶⁰ Yargıtay'ın buradaki kararı, davacının isminin kaynaktan çıkarılması yönünde olduğundan söz konusu kararın özel hayatın gizliliği ile ifade özgürlüğü arasındaki dengeyi özel hayatın gizliliği ağır basacak şekilde değiştirdiği yönünde eleştiriler ileri sürülmektedir.⁶¹

Önceki bölümlerde, unutulma hakkının kapsamına yönelik yaptığımız incelemede de belirttiğimiz üzere, hakkın kapsamının kanunilik ilkesine aykırı⁶² bir biçimde yargı kararıyla genişletiliyor olması endişe verici olsa da unutulma hakkının fiziksel ortamdaki kişisel verilere uygulanabilirliği bakımından Yargıtay'ın bu

⁵⁶ Elmalica (n 34) 1629.

⁵⁷ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.06.2015

⁵⁸ Ocak (n 40) 518.

⁵⁹ İbid 518.

⁶⁰ İbid 518. / Simon Wechsler, "The Right to Remember: The European Convention on Human Rights and the Right to be Forgotten", (2015) 49(1) Columbia Journal of Law and Social Problems 135, 164.

⁶¹ Ocak (n 40) 518.

⁶² Elmalica (n 34) 1629.

kararıyla hemfikir olduğumuzu belirtmek isteriz, unutulma hakkının fiziksel medya araçlarında uygulanmaması için bir neden bulunmamaktadır. Bu konuda Akgül, unutulma hakkı tanımlanırken kişinin dijital hafızada yer alan verilerini silme hakkı olarak kabul edilse de bu hakkın taşıdığı özellikler ve insan haklarıyla ilişkisi bir arada ele alındığında, unutulma hakkının herkesin kolayca ulaşabileceği alanlarda bulunan kişisel verilere de uygulanabilir olması gerektiğini ileri sürmüştür.⁶³ Söz konusu görüşe katılıyoruz, unutulma hakkının herkesin kolayca ulaşabileceği yerlerde bulunan kişisel veriler için de uygulanabilmesi, kişisel verilerin korunması açısından önem arz etmektedir. Bireyin kişisel verilerinin ve özel hayatının gizliliğinin fiziksel medya yoluyla ihlal edilebilmesi mümkündür ve bu yolla gerçekleşen hak ihlalinin, verilerin daha fazla kişi tarafından kolayca ulaşılabilir olma ihtimali bulursa da internet yoluyla meydana gelen hak ihlalden daha az korunmaya değer olmadığını düşünüyoruz.

b. Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 10.12.2018 tarihli kararı

Ulusal bir gazetenin internet arşivinde yer alan haberde, polis operasyonu kapsamında başvuruçunun da içlerinde bulunduğu kişilerin gözaltına alındığı, ismi açıkça belirtilen başvuruçunun çete kurucusu ile karanlık ilişkileri olduğu ve “çetenin kasası” olduğu ifadelerine yer verilmiştir.⁶⁴ Başvuruçunun, haberde iddia edilen çete ile bir bağlantısı bulunmaması ve hakkında açılan dava sonucunda İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2015/91 E. 2016/314 K. Sayılı kararıyla beraat hükmü verilmesine rağmen söz konusu haberin halen internet arşivinde yer alması nedeniyle gazeteye ihtarname göndermiş ancak haber yayından kaldırılmamıştır.⁶⁵ İhtarnameye rağmen haber yayından kaldırılmayınca başvuruçunun dava açmış, Sulh Ceza Hakimliği talebi reddetmiş, söz konusu haberin kişilik haklarına ihlal teşkil etmediğini ifade etmiştir. Sulh Ceza Hakimliği'nin kararına itirazı reddedilen başvuruçunun, konuyu Yargıtay'a taşımıştır.⁶⁶

Yargıtay 19. Ceza dairesi, başvuruya konu olan haberin yayımlandığı dönemde eleştiri veya yorum içermeden yayımlanmış olması dolayısıyla kişilik haklarına herhangi bir saldırı teşkil etmediğini, ancak haberin üzerinden dokuz yıl geçtiğini ve güncellik niteliğinin ortadan kalktığını dolayısıyla haberin yayımlandığı tarihte doğru olmasının artık bir öneminin kalmadığını belirtmiştir.⁶⁷ Yargılamanın sona ermesi ve kararın kesinleşmesi sonucunda habere konu olan ve başvuruçunun için haksızlık teşkil eden durumun toplam

⁶³ Akgül (n 16) 34.

⁶⁴ Yargıtay 19.Ceza Dairesi, 2018/7735 E, 2018/13080 K, 10.12.2018, karar metni için bkz. <http://kazanci.com.tr/gunluk/19cd-2018-7735.htm> Erişim Tarihi: 23.09.2021

⁶⁵ Yargıtay 19.Ceza Dairesi, 2018/7735 E, 2018/13080 K, 10.12.2018.

⁶⁶ Yargıtay 19.Ceza Dairesi, 2018/7735 E, 2018/13080 K, 10.12.2018.

⁶⁷ Yargıtay 19.Ceza Dairesi, 2018/7735 E, 2018/13080 K, 10.12.2018.

tarafından bilinmesinin, geçmişte doğruluk payı varmış gibi ifşa edilmesi anlamına geleceği, söz konusu haberin kolayca erişilebilir olmasının toplumda yanlış anlaşılmalara yol açabileceği, haberde başvuru kişinin isminin açıkça yazması ve çete, örgüt gibi kelimelerin yanında anılmasının kişilik haklarını ihlal ettiği ifade edilmiştir.⁶⁸ Sonuç olarak söz konusu habere erişimin engellenmesi kararı verilmiştir.

3. Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Kararları

a. N.B.B Başvurusu

Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B başvurusunda vermiş olduğu karar, mahkemenin unutulma hakkına dair ilk kararı ve kimilerine göre unutulma hakkının kabul edildiği temel içtihat olma niteliğini taşımaktadır.⁶⁹ Karara konu olayda, başvuru, ulusal bir gazetenin internet arşivinde yer alan, uyuşturucu kullandığı için adli para cezasına hükmedilmesine yönelik 1998 ve 1999 yıllarına ait üç adet haberin kaldırılmasına yönelik olarak gazeteye başvurmuş ancak söz konusu haberler kaldırılmamıştır.⁷⁰ Bunun üzerine başvuru ilgili haberlerin kaldırılması için Sulh Ceza Mahkemesine başvurmuştur. Mahkeme, söz konusu haberlerin güncel olmaması ve gündemde kalmalarında kamu yararı bulunmaması nedenleriyle talebi kabul etmiştir.⁷¹ Sulh Ceza Mahkemesinin kararına itiraz edilmesinin ardından itirazı inceleyen Asliye Ceza Mahkemesi ise söz konusu haberlerin başvuru kişinin şeref ve haysiyetini ihlal etmediği, başvuru kişinin kişilik haklarına saldırıda bulunulmadığı gerekçesiyle itirazı kabul etmiştir. İtirazın kabulü sonrasında başvuru, bireysel başvuruda bulunarak olayı Anayasa Mahkemesine taşımıştır.⁷²

Anayasa Mahkemesi, söz konusu haberlerin halen yayında bulunması dolayısıyla müdahalede bulunulan şeref ve itibar hakkı ile haberlerin yayından kaldırılması halinde müdahale edilecek basın, bilgi edinme ve ifade özgürlükleri arasında denge kurulması gerektiğini belirtmiştir.⁷³ Mahkeme unutulma hakkından söz etmiş, bu hakkın amacının “İnternet'in yaygınlaşması ve sağladığı imkânlar nedeniyle ifade ve basın özgürlükleri ile kişilerin manevi varlığının geliştirilmesi hakkı arasında gerekli hassas dengenin kurulmasını sağlamak”⁷⁴ olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, halihazırda internet arşivinde

⁶⁸ Yargıtay 19.Ceza Dairesi, 2018/7735 E, 2018/13080 K, 10.12.2018.

⁶⁹ Tuba Yıldız, Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019, 222.

⁷⁰ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 10. Karar metni için bkz. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/5653?BasvuruAdi=N.B.B>. Erişim Tarihi: 19.09.2021

⁷¹ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 12.

⁷² Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 13-15.

⁷³ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 69.

⁷⁴ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 70.

kolayca ulaşılabilir durumdaki haberlerin basın özgürlüğünün ihlal edilmemesi için tamamen silinmeden çözüm bulunabileceğini ortaya koymuştur.⁷⁵ Kararda unutulma hakkını uygulamak için farklı yöntemler ileri sürülmüş, haberler ile kişiyi ilişkilendiren kişisel verilerin silinebileceği, haberin anonim hale getirilebileceği, haber içeriğinin bir kısmına erişim engeli getirilebileceği ifade edilmiştir.⁷⁶ Aynı zamanda mahkeme, söz konusu haberlerin on dört yıl önceki olaya ilişkin olması sebebiyle güncelliklerini yitirdikleri ve bu haberlere kolayca ulaşılabilir olmasının herhangi bir bilimsel veya tarihi amaçla zorunlu tutulamayacağı, haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ve başvurucunun şeref ve itibarını koruma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.⁷⁷

Unutulma hakkının kapsamı başlığı altında da belirttiğimiz üzere, unutulma hakkı, sahip olduğu özellikler ve internetin yaygınlaşması sonucu ön plana çıkan kişisel verilerin korunması hususu dolayısıyla başta özel hayatın gizliliği olmak üzere birçok farklı anayasal hak ile ilişki içerisindedir. 1982 Anayasasının 17.maddesinde yer alan kişinin itibarının korunması hakkı da hiç şüphesiz unutulma hakkı ile bağlantılıdır. Kişinin dijital ortamda paylaşılan verileri ile itibarının zedelenmesi mümkün olduğundan Anayasa Mahkemesinin buradaki bireysel başvuru kararının söz konusu hakların bağlantısına içtihadı bir temel sağlaması olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir.

b. C.K. Başvurusu

Mankenlik ajansı sahibi olan ve kamuoyunda tanınmış bir kişi olan başvurucunun ajansına bağlı olarak çalışan, 2001 yılı Türkiye Yüz Güzeli seçilmiş olan bir manken, 2004 yılında aşırı dozda uyuşturucudan hayatını kaybetmiştir.⁷⁸ Türkiye Yüz Güzeli seçilmesinin ardından tanınmışlığı artan mankenin ölümü ülke gündeminde birçok habere konu olmuş, haberlerde mankenin ölümüne dair olayların gelişimi ile ilgili birçok detay paylaşılmış, haberlerin birinde başvurucunun ismi açıkça verilmiş ve yıllar önce ölen eşinin de aşırı dozda uyuşturucudan öldüğü aktarılmıştır.⁷⁹ Başvurucu olaylarla ilgisi bulunmadığı halde ismini arama motorlarına yazdığına hem ölen eşi hem de ölen manken ile ilgili haberlerle karşılaşması üzerine şeref ve itibarının zedelendiğini ileri sürerek dava açmış, Sulh Ceza Hakimliği de söz konusu haberlerin başvurucunun kişilik haklarını ihlal etmediği, başvurucunun

⁷⁵ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 71.

⁷⁶ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 50, 52. / Elif Sinem Kabadayı, Dijital Çağda Hissedilen Unutulma İhtiyacı ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yeni Bir Hak Olarak Unutulma Hakkı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2021, 241.

⁷⁷ Anayasa Mahkemesi, 2013/5653, 3.3.2016, Paragraf 73, 74, 75.

⁷⁸ Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 8,9.

⁷⁹ Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 10,11.

talebinin kabul edilmesi halinde haber alma hürriyetinin kısıtlanacağı sebebiyle talebi reddetmiştir.⁸⁰ Daha sonrasında karara itiraz eden başvurucunun itirazı reddedilmiş, bunun üzerine başvurucu konuyu bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne taşımıştır.

Bireysel başvuruyu şeref ve itibarın korunması hakkı kapsamında inceleyen mahkeme, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un "*İçeriğın yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi*" kenar başlıklı 9. Maddesine atıf yapmış, çekişmesiz bir dava sonucunda erişim engeli getirilebilmesinin ancak kişilik haklarına müdahale eden hukuka aykırı durumun ilk bakışta anlaşılacak derecede ve zararın olabildiğince erken giderilmesinin gerektiği durumlarda mümkün olacağını belirtmiştir.⁸¹ Söz konusu madde hükmüyle amaçlananın, kişilik haklarıyla internetteki aktiviteler arasındaki hassas dengeyi korumak olduğu ifade edilmiştir.⁸² Başvurucunun talebine konu haberlerin üzerinden on yıldan fazla sürenin geçmiş olmasını göz önünde bulunduran mahkeme, başvurucunun kişilik haklarına yönelik müdahale teşkil eden haberlere, çekişmesiz yargılama yolu ile zaman kaybetmeden erişim engeli getirilmesinin uygun olmadığına kanaat getirmiştir.⁸³

Karşı oy gerekçesinde de ifade edildiği üzere internet ortamında yayımlandığı tarihte belli bir ağırlığı aşmasa da internette uzun bir süre boyunca erişilebilir halde bulunması dolayısıyla kişilerin şeref ve itibarını zedeleme ihtimali olan haberler, N.B.B başvurusunda unutulma hakkı kapsamında değerlendirildiği ve bu kararda da N.B.B başvurusuna atıfta bulunduğu halde burada mahkemenin kararını neden değiştirdiğini anlayabilmek güçtür. İnternette kişinin adıyla ilişkilendirilen ve şeref ve itibarını zedeleyen, üzerinden on yıldan fazla süre geçmiş, güncelliğini yitirmiş haberlerin N.B.B başvurusunda olduğu gibi unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanısındayız.

c. A.B ve V. B Başvurusu

Ulusal bir gazetenin internet arşivinde başvurucular hakkında bir haber yayımlanmış, haberde iki başvurucunun arasındaki tartışmanın büyüyerek kavgaya dönüştüğü ve başvurucuların ifadelerinin alındığı, olayla ilgili soruşturmanın devam ettiği aktarılmıştır.⁸⁴ Başvurucular söz konusu haberin üzerinden yedi yıla yakın bir sürenin geçmesi dolayısıyla haberin güncel

⁸⁰ Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 12,13 ve 14.

⁸¹ 5651 Sayılı Kanun metni için bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 21.09.2021, Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 40.

⁸² Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 40.

⁸³ Anayasa Mahkemesi, 2014/19685, 15.3.2018, Paragraf 41.

⁸⁴ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 7.

olmadığını buna rağmen haberin arşivde yer alması nedeniyle şeref ve itibarlarının ihlal edildiğini ileri sürmüş, habere erişim engeli getirilmesini talep etmişlerdir.⁸⁵ Sulh Ceza Mahkemesi, haberde davacıları küçük düşürecek ifadeler bulunmadığı, 5651 sayılı kanunda güncel olmayan haberlerin yayımdan kaldırılması yönünde bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir.⁸⁶ Karara itirazı inceleyen Asliye Ceza Mahkemesi ise haberin kamuoyunu bilgilendirme amaçlı olması ve başvuruçuların kişilik haklarının ihlal edilmediği gerekçeleriyle itirazı reddetmiştir.⁸⁷

Bireysel başvuruyu şeref ve itibarın korunması hakkı kapsamında inceleyen Anayasa Mahkemesi, diğer kararlarda olduğu gibi bireyin şeref ve itibarını manevi varlık kapsamında değerlendirmiştir.⁸⁸ Somut olayda şeref ve itibarın korunması hakkı ile basın özgürlüğü ve bu özgürlükle bağlantılı olan ifade özgürlüğü arasında denge kurulması gerektiği ifade edilmiştir.⁸⁹ Söz konusu dengenin bireye unutulma hakkı tanınması ile sağlanabileceğini ileri süren mahkeme, N.B.B başvurusuna atıf yapmış, kişinin geçmişinden sıyrılarak yeni bir sayfa açma olanağına sahip olduğunu belirtmiştir.⁹⁰ Ancak unutulma hakkının internetteki her bilgi için kullanılmayacağını belirten mahkeme, N.B.B başvurusundaki kararında da belirttiği gibi haberin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi için haber içeriği, yayında kalmış olduğu süre, sağladığı kamu yararı, habere konu olan kişinin toplumca tanınmış kişi olup olmaması gibi kriterlerin her somut olay için ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.⁹¹ Bütün bu bilgiler ışığında mahkeme, somut olayda haberin güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirdiğinin söylenemeyeceğini, haberin arşivde yer almasının toplum için haber değeri teşkil ettiğini ve unutulma hakkı bağlamında bir incelemeyi zorunlu kılan şartların oluşmadığını ifade etmiş, ifade ve basın özgürlükleri ile kişinin manevi bütünlüğünün korunması arasında adil bir dengenin kurulduğuna karar vermiştir.⁹²

4. Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararları

a. KVKK'nın 23/06/2020 tarihli ve 2020/481 sayılı kararı

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun burada inceleyeceğimiz kararı, arama motorları üzerinde kişilerin ad ve soyadlarıyla yapılacak aramalarda çıkan sonuçların indeksten kaldırılmasına yönelik taleplere ilişkin genel bir karar niteliği taşımaktadır. Kurul bu kararında 1982 Anayasasının 20.maddesine,

⁸⁵ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 8.

⁸⁶ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 9.

⁸⁷ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 10.

⁸⁸ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 16.

⁸⁹ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 21.

⁹⁰ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 22, 23.

⁹¹ Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 24.

⁹² Anayasa Mahkemesi, 2014/4141, 04.10.2017, Paragraf 27, 28.

5651 sayılı kanunun 9.maddesine, çalışmamızın önceki bölümlerinde incelemiş olduğumuz Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve 19.Ceza Dairesi kararlarına ve Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B başvurusundaki kararına atıflarda bulunmuştur.⁹³ Kurul aynı zamanda ABAD'ın Google İspanya kararına, GDPR'nin silme (unutulma) hakkı başlıklı 17.maddesine değinmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda kurul tarafından hukukumuzda unutulma hakkı bir kavram olarak yer almasa da söz konusu hakkın uygulanmasına yönelik araçların bulunduğu ortaya konulmuş, bu bağlamda Anayasamızın 20.maddesinin üçüncü fıkrası, 5651 sayılı kanunun 7. ve 9. maddeleri, 6698 sayılı kanunun 4., 7. ve 11. maddeleri ile Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8. maddesi örnek gösterilmiştir.⁹⁴ Kurul, örnek gösterdiği bu maddelerle hukukumuzda unutulma hakkının uygulanabileceği, bu sebeple de hakkın ayrıca bir tanıma, düzenlemeye ihtiyaç duymadığı kanaatindedir.⁹⁵ Kararda arama motorları, üçüncü kişilere ait internette edindikleri verilerin işlenmesi bağlamında veri sorumlusu olarak kabul edilmiş, verileri internette toplamaları, kaydetmeleri, arama sonuçlarında listelemeleri ve internet kullanıcılarına sunmaları bağlamında faaliyetleri de veri işleme olarak değerlendirilmiştir.⁹⁶ Arama motorları üzerinde kendi isimleriyle yaptıkları arama sonucunda çıkan arama sonuçlarının indeksten çıkarılması talebinde bulunacak kişilerin önce söz konusu arama motorlarına başvurmaları, talebin reddi veya cevap verilmemesi durumunda kurula şikayette bulunabilecekleri, kurula şikayette bulunurken aynı zamanda doğrudan yargı yoluna gitmelerinin de mümkün olduğu ifade edilmiştir.⁹⁷ Kurul, kararda indeksten çıkarılma taleplerini değerlendirmede dikkate alınacak kriterleri sıralamıştır. Kriterlerden bazıları ilgili kişinin kamusal yaşamda oynadığı rol, ilgili kişinin çocuk olup olmadığı, bilginin içeriğinin doğruluğu, bilginin kişinin çalışma yaşantısı ile ilgili olup olmadığı şeklindedir.⁹⁸

b. KVKK'nın 08/12/2020 tarihli ve 2020/927 sayılı kararı

Karara konu olayda, öğretim üyesi olarak üniversitede görev yapan başvurucunun görev yaptığı bölümde verilen akademik kadro ilanına aile yakını başvurmuş, kadro için sınavlar usulünce yapılmış ve aile yakını

⁹³ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/481, 23/06/2020, Karar metni için bknz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481> Erişim Tarihi: 24.09.2021

⁹⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/481, 23.06.2020.

⁹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/481, 23.06.2020.

⁹⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/481, 23.06.2020.

⁹⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/481, 23.06.2020.

⁹⁸ İndeksten çıkarılma taleplerini değerlendirmede dikkate alınacak kriterlerin tamamı için bknz. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/68f1fb19-5803-4ef8-8696-f938fb49a9d5.pdf> Erişim Tarihi:24.09.2021

sınavda başarılı olmuştur.⁹⁹ Sosyal medyada söz konusu kadro alımı ile ilgili olarak gerçeği yansıtmayan haberler yapılmış ve gelen tepkiler üzerine üniversite soruşturma başlatmış, soruşturma sonucunda herhangi bir usulsüzlük olmadığı tespit edilmiştir.¹⁰⁰ Sosyal medyadaki haberlerin kendisinin ve aile yakınının kamuda çalışmasını ve hayatını olumsuz yönde etkilediğini belirterek kaldırılması talebiyle arama motoruna başvurmuş, arama motoru tarafından herhangi bir işlem yapılmaması üzerine kurula şikâyetle bulunmuştur.¹⁰¹

Somut olayı değerlendiren kurul, kararında 6698 sayılı kanunun 3., 7. ve 11.maddelerine, bir önceki başlıkta incelediğimiz 2020/481 sayılı kendi kararına ve bu kararla beraber yayımladığı indeksten çıkarılma taleplerini değerlendirmede dikkate alınacak kriterlere atıfta bulunmuştur.¹⁰² Kurul, söz konusu haberin 2020 yılında yayımlandığını, dolayısıyla güncel olduğunu, haberde yer alan bilgilerin özel nitelikli kişisel veri niteliğinde olmadığı ve haber içeriğinin “gazetecilik faaliyeti” kapsamında değerlendirilebileceğini ileri sürerek veri sorumlusunun yapmış olduğu işlemin 2020/481 sayılı, 23.06.2020 tarihinde yayımlanan kurul kararına uygun olduğunu kabul etmiştir.¹⁰³

SONUÇ

Sosyal bir varlık olan insan, geçmişten günümüze kadar topluluklar halinde yaşamış, çeşitli araçlar vesilesiyle sosyal alanda var olmaya devam etmiştir. Hiç şüphesiz son yıllarda haberleşme teknolojilerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda insanın geleneksel sosyal alan algısı değişmiş, sanal ortamda özellikle sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla yeni bir sosyal alan meydana gelmiştir. İnternetin günümüz yaşamında yeri yadsınamayacak derecede büyük olup bilgi edinme ve haberleşme faaliyetleri saniyeler içerisinde gerçekleştirilebilecek hale gelmiştir. Günümüzde internet bir lüks olmaktan çıkıp bir ihtiyaca dönüşmüştür ve insan hayatını birçok açıdan önemli derecede etkilemektedir.

Sağladığı bütün yararları rağmen internetin bu denli yaygınlaşması sonucu bireyin özel hayatı ile sosyal hayatı arasındaki çizgi bulanıklaşmış, veri dolaşımı ve depolanabilmesinin kolay ve hızlı bir şekilde yapılabilmesi sonucunda kişisel veriler hızla el değiştirebilmeye başlamış ve özel hayatın

⁹⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/927, 08.12.2020, Karar metni için bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6871/2020-927> Erişim Tarihi: 24.09.2021

¹⁰⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/927, 08.12.2020.

¹⁰¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/927, 08.12.2020.

¹⁰² Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/927, 08.12.2020.

¹⁰³ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 2020/927, 08.12.2020.

gizliliği, şeref ve itibar, kişinin maddi ve manevi varlığını serbestçe geliştirebilme hakkı gibi birçok temel hak ve özgürlük eskiye nazaran önemli ölçüde ihlal edilebilme tehdidi altına girmiştir. İnternet ve internete dair yasal düzenlemeler geçtiğimiz nesilde büyük ölçüde olgunlaşmıştır.¹⁰⁴ Uluslararası sınırlar arasında günlük olarak gerçekleşen çok çeşitli veri aktarımları, farklı zamanlarda farklı çözümler gerektiren farklı sorunlara yol açabilmektedir.¹⁰⁵ Dijital çağda unutulma hakkının özgür ifade hakkını ihlal edebileceği, ancak bireylere unutulma hakkı tanımamanın da onları her zaman hatırlanacakları korkusuyla konuşmaktan ve özgür ifade haklarını kullanmaktan alıkoyacağı bir aşamaya gelmiş bulunuyoruz.¹⁰⁶ Böyle bir ortamda, bireye ait her türlü bilgi olarak kabul edilen kişisel veriler ve bu verilerin korunması önemli bir konu olarak öne çıkmış, bu bağlamda birçok çalışma yapılmıştır.

Kişisel verilerin korunması kapsamında bireye tanınan haklardan biri olan ve ABAD'ın Google İspanya kararı ile hukuki bir zemin kazanan unutulma hakkı, genel kabul gören tanıma göre bireyin internette yer alan kendisine ait kişisel verilere erişimin engellenmesini, bu verilerle kendi isminin ilişkilendirilmesinin sonlandırılmasını talep edebilme hakkıdır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere unutulma hakkı, kişisel verilerin korunması ile doğrudan bir bağlantı içerisindedir. Her ne kadar hakim görüş unutulma hakkının internette yer alan verilere yönelik bir hak olduğunu ifade etse de biz bu hakkın fiziksel ortamda tutulan kişisel veriler için de uygulanabilmesi gerektiği kanaatindeyiz. İnternetin unutulma hakkının ortaya çıkışında asıl rol sahibi olduğu, veri dolaşım hızının önemli ölçüde arttığı, verilerin kaydedilmesi ve depolanabilmesinin kolaylaştığı aşikâr olmakla birlikte GDPR'de unutulma hakkına yönelik düzenleme başta olmak üzere bu hakkın fiziksel medya araçları üzerinde kullanılmasına yasak getiren bir durum söz konusu değildir. Ayrıca internetteki veri dolaşımı kadar hızlı olmasa da kitap ve gazeteler de birçok kişi tarafından kolayca erişilebilir durumdadırlar ve fiziksel medya araçlarında da kişisel verilere yer verilebilmesi, dolayısıyla kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği haklarının ihlal edilebilmesi mümkündür. Bu bağlamda fiziksel medya araçlarındaki kişisel verilerin korunması hakkına yönelik ihlalin, internetteki ihlalden daha az korunmaya değer olmadığı, her ne kadar uygulamada çeşitli sorunlara yol açma ihtimali bulunsa da fiziksel medya araçlarına yönelik olarak da unutulma hakkının uygulanabileceği kanısını taşıyoruz.

¹⁰⁴ Steven C. Bennett, "The 'Right to Be Forgotten': Reconciling EU and US Perspectives", (2012) 30(1) Berkeley Journal of International Law 161, 193.

¹⁰⁵ İbid 193-194.

¹⁰⁶ Sanna Kulevska, "The Future of Your Past: A Right to Be Forgotten Online?", 2013, https://www.lumendatabase.org/blog_entries/521 Access Date: 19.09.2021

Birçok insan hakkı gibi unutulma hakkı da özünde diğer haklarla çatışmaktadır. Unutulma hakkının sınırlarının doğru çizilememesi durumunda, ifade ve bilgi edinme özgürlükleri başta olmak üzere birçok temel hak ve özgürlüğün endişe verici boyutlarda kısıtlanabilme ihtimalinin mevcut olduğu da bir gerçektir. Hukukumuzda unutulma hakkı ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamakla beraber, bu hak ile bilgi edinme ve ifade özgürlükleri gibi temel hak ve özgürlükler arasında somut olayın özelliklerine göre bir adil denge kurulması gerektiğinde Anayasa Mahkemesi'nin N.B.B başvurusunda belirttiği yöntemler (haberler ile kişiyi ilişkilendiren kişisel verilerin silinmesi, haberin anonim hale getirilmesi, haber içeriğinin bir kısmına erişim engeli getirilmesi) ve KVKK'nın 2020/481 kararıyla beraber yayımladığı kriterler (ilgili kişinin kamusal yaşamda oynadığı rol, ilgili kişinin çocuk olup olmadığı, bilginin içeriğinin doğruluğu, bilginin kişinin çalışma yaşantısı ile ilgili olup olmadığı vb.) yol gösterici olacaktır.

Unutulma hakkı tartışmalarında Türk hukuku izleyici olma durumunu sürdürme eğiliminde görülmektedir. Anayasamızın 20/3.maddesi, 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun 7.maddesindeki kişiye kendi kişisel verilerinin silinmesini talep edebilme hakkını tanıyan hüküm, 5651 sayılı kanunun 7. ve 9.maddeleri ve Temmuz 2020'de 5651 sayılı kanuna yapılan eklemeye unutulma hakkına yakın bir durum söz konusu olsa da bu hakka yönelik, hakkın kullanılmasında takip edilecek usul ve esasların ifade edildiği ve hakkı tanımlayacak, kapsamını belirleyecek bir düzenlemenin bulunmamasının hukukumuzda unutulma hakkına yönelik özel bir düzenleme eksikliği oluşturduğunu düşünüyoruz. Şahsi kanaatimiz, hukukumuzda yasal bir tanımı bulunmayan, kapsamı belirli olmayan unutulma hakkının, önceki bölümlerde incelemiş olduğumuz Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına¹⁰⁷ temel teşkil etmesinin kanunilik ilkesine açık bir aykırılık teşkil ettiği yönündedir. Her ne kadar Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun söz konusu kararda unutulma hakkının fiziksel ortamda tutulan kişisel verilere de uygulanabileceği yönündeki yorumu ile aynı düşüncede olsak da hukukumuzda hakkında yasal düzenleme bulunmayan unutulma hakkının yargı içtihadına temel teşkil etmesi kanunilik ilkesine aykırı olup bu durum Türk hukuku açısından endişe vericidir. Bu konuda 6698 sayılı kanunda unutulma hakkı ile ilgili olarak, tanımı, kapsamı ve hakkın kullanım usulü, başvuru makamı bakımından akıllarda soru işareti uyandırmayacak, şüphe bırakmayacak bir düzenleme yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

¹⁰⁷ Yargıtay HGK, 2014/4-56 E, 2015/1679 K, 17.6.2015.

KAYNAKÇA

Akgül A, “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: ‘Unutulma Hakkı’ ve AB Adalet Divanı’nın ‘Google Kararı’”, (2015) (116) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 12-38.

Akkurt SS, “17.06.2015 TARİH, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde ‘Unutulma Hakkı’”, (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2605-2635.

Akkurt SS, “Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış” (2020) 2(1) Kişisel Verileri Koruma Dergisi 20-32.

Balta E ve Nair G, “Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımında Sınırları Aşan Bir Sosyal Sorun Alanı Olarak Unutulma Hakkı”, (2017) 41(2) Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 113-126.

Bennett SC, “The ‘Right to Be Forgotten’: Reconciling EU and US Perspectives”, (2012) 30(1) Berkeley Journal of International Law 161-195.

Bilge CA, Unutulma Hakkı ve Türk Hukuku’ndaki Görünümü, 2019, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Bygrave LA, “A Right to Be Forgotten?”, (2015) 58(1) Communications of the ACM, 35-37. <https://m-cacm.acm.org/magazines/2015/1/181632-a-right-to-be-forgotten/fulltext?mobile=true> Access Date: 19.09.2021.

Çelik Y, “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, (2017) (32) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 391-410.

Demetoğlu GÖ, Türk ve Avrupa Birliği Veri Koruma Hukuku Bağlamında Blok Zincir Teknolojisinde Unutulma Hakkı, 2019, Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Elmalıcı H, “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1603-1636.

Gülener S, “Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak ‘Unutulma Hakkı’”, (2012) (102) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 219-240.

Kabadayı ES, Dijital Çağda Hissedilen Unutulma İhtiyacı ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yeni Bir Hak Olarak Unutulma Hakkı, 2021, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karakaş ME, “Dijital Geçmişin İnternet Erişiminden Kaldırılması ‘Unutulma Hakkı’ ve Türk Hukukunda Görünümü”, (2016) 3(2) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 262-289.

Kulevska S, “The Future of Your Past: A Right to Be Forgotten Online?”, 2013, https://www.lumendatabase.org/blog_entries/521 Access Date: 19.09.2021

Nalbantoğlu S, “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, (2018) (34) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 583-605.

Ocak A, “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, (2018) (33) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 507-536.

Reding V, “Making Europe the Standart Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age Innovation Conference Digital, Life, Design Munich” (*European Commission*, 22 January 2012) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_12_26 Date of Access: 22.04.2021

Reding V, “Why the EU Needs New Personal Data Protection Rules in the European Data Protection and Privacy Conference, Brussels”, (*European Commission*, 30 November 2010) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_10_700 Date of Access: 22.04.2021

Salihpaşaoğlu Y ve Değirmencioğlu B, “Unutulma Hakkının Bir ‘İnsan Hakkı’na Dönüşme Yolculuğu”, (2020) 24(2) Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 361-388.

Soysal T, “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, (2019) 7(13) Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 339-422.

Sözüer E, *Unutulma Hakkı-İnsan Hakları Perspektifinden Bir İnceleme* (1.Basım, On İki Levha Yayıncılık 2017)

Tok G, İnternette Unutulma Hakkı, 2020, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Turhan AM, Kişiliğin Korunması ve Veri Koruma Hukuku Kapsamında Unutulma Hakkı, 2018, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yıldız T, Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı, 2019, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz Ç, Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı, 2019, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Wechsler S, “The Right to Remember: The European Convention on Human Rights and the Right to be Forgotten”, (2015) 49(1) Columbia Journal of Law and Social Problems 135-165.

5352 Sayılı Adli Sicil Kanunu'nun metni için bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5352&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 20.09.2021

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun metni için bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 18.09.2021

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun metni için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf> Erişim Tarihi: 13.04.2021

95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi'nin metni için bkz. <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce> Erişim Tarihi: 14.04.2021

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın C-131/12 sayılı karar metni için bkz. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=152065&-pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=28039> Erişim Tarihi 18.09.2021

Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi için bkz. <https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708> Erişim Tarihi: 13.04.2021

Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) metni için bkz. <https://gdpr-info.eu/> Erişim Tarihi: 14.04.2021

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası için bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa> Erişim Tarihi: 12.04.2021

